МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ІВАНА ФРАНКА
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ

Затверджено на засіданні кафедри філософії
філософського факультету
протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.
Завідувач кафедри філософії
проф. Карась А.Ф.

СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ»

що викладається в межах ОНП

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Галузі знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальності – В 10 Філософія

2025-2026 навчальний рік

Назва освітньої компоненти	Філософія
Адреса викладання освітньої компоненти	м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена освітня компонента	Філософський факультет, кафедра філософії, кафедра історії філософії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	ОНП третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти для здобувачів Галузі знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки Спеціальності – В 10 Філософія
Контактна інформація викладачів	Карась Анатолій Феодосійович, професор, доктор філософських наук, завідувач кафедри філософії anatoliy.karas@lnu.edu.ua Мельник Володимир Петрович, професор, член-кореспондент НАН України, професор кафедри філософії Рижак Людмила Віталіївна, професор, кандидат філософських наук, професор кафедри філософії lyudmyla.ryzhak@lnu.edu.ua Дахній Андрій Йосипович, доцент, доктор філософських наук, завідувач кафедри історії філософії andriy.dakhniy@lnu.edu.ua Синиця Андрій Степанович, професор, доктор філософських наук, професор кафедри історії філософії andrii.synytsia@lnu.edu.ua Сафонік Лідія Миколаївна, професор, доктор філософських наук, професор кафедри філософії lidiya.safonik@lnu.edu.ua Скринник Зоя Едуардівна, професор, доктор філософських наук, професор кафедри філософії zoia.skrynnyk@lnu.edu.ua Добропас Ірина Олександрівна, доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії iryna.dobropas@lnu.edu.ua Лосик Ореста Миколаївна, доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії oresta.losyk@lnu.edu.ua Поляруш Борис Юрійович, доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії borys.polyarush@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання відбуваються	Щопонеділка: 13.00-14.30 год. (кафедра історії філософії, вул. Університетська, 1, авд. 303) 15.05-16.30 год. (кафедра філософії, вул.. Університетська, 1, авд.316), або в день проведення лекційних (практичних) занять, за посередництвом Microsoft Teams, Zoom та Google Meet (для погодження часу для онлайн консультації, попередньо варто сконтактуватися через корпоративну скриньку відповідного викладача)
Сторінка розміщення освітньої компоненти	http://filos.lnu.edu.ua/academics/postgraduates

Інформація про освітню компоненту	Освітня компонента «Філософія» є обов'язковою освітньою компонентою (навчальною дисципліною) ОНП «Науки про Землю» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти для здобувачів усіх спеціальностей, яка викладається у 1 семестрі в обсязі 4 кредити ЄКТС (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація освітньої компоненти	Подаються особливості філософії та її актуальність: світогляд, філософія, метафізика і наука. Розглядаються глобальні виклики перед розумом і філософією. Подаються характерні ознаки лінгвістичного повороту, витоки аналітичної філософії та її сучасний стан. Окреслюються позитивістська та екзистенційна традиції в сучасній філософії як парадигмальне виявлення саєнтизму та антисайєнтизму. Зазначається роль та значення метафізики та онтології в аспекті некласичної філософії. Вивчається природа знання, джерела його істинності та межі наукового пізнання та проблематика розуму і свідомості та її осягнення. Особлива увага приділяється розгляду класичної, некласичної й постнекласичної моделі розвитку науки, філософській антропології і проблемі людини, соціальній філософії та філософії історії й культури, та ситуації постмодернізму в сучасній філософії та її семіотична обумовленість.
Мета та цілі освітньої компоненти	Мета: формування комплексу знань про головні особливості філософського, наукового та інтелектуального процесу в XX – початку XXI століть в їхньому зв'язку з сучасним цивілізаційним, соціальним, економічним, культурним і науковим поступом. Цілі: • Розвиток критичного мислення та аналітичних навичок (розрізнення об'єктивних фактів від суб'єктивних інтерпретацій, виявлення логічних помилок в аргументах та формулювати власні обґрунтовані позиції) • Формування глибокого розуміння наукового пізнання (усвідомлення методологічних та епістемологічних основ своєї дослідницької роботи) • Осмислення фундаментальних проблем буття (розширення горизонту мислення, виходячи за рамки вузької спеціалізації; розуміння та бачення свого предмету дослідження в ширшому контексті, усвідомлення його місця у глобальній картині світу) • Дослідження проблеми людини та суспільства (осмислення глобальних викликів перед розумом та роль науки у вирішенні соціальних проблем) • Інтеграція філософських знань у власне дослідження (формулювання оригінальних гіпотез; обґрунтування методології дослідження; інтерпретації отриманих результатів; ведення наукових дискусій).
Література для вивчення освітньої компоненти	**Методичне забезпечення** 1. Дахній А. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст.: навч. Посібник / А. Дахній – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – 488с.

2. Лютий Т. Григорій Сковорода і західноєвропейська філософія: між берегами містики та раціоналізму. Наукові записки НаУКМА. Філософія та релігієзнавство. 2022. Т. 9–10. С. 3–22. DOI: https://doi.org/10.18523/2617-1678.2022.9-10.3-22.
3. Мельник Володимир. Філософія науки: знання, техніка, людина : монографія / Володимир Мельник. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. – 884 с.
4. Перетворення буття людини і соціуму в контексті сучасного цивілізаційного розвитку / за ред. А. Карася та З. Скринник. – Львів: ЛНУ, 2024.
5. Предмет та призначення філософії у смислотворенні людського буття : підручник / Авторський колектив: М. Скринник, Л. Рижак, Л. Фльорко, З. Скринник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2025. 650 с.
6. Рижак Л. В. Філософія : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 650 с.
7. Скринник З. Модернізація України в контексті війни та миру. Вісник ЛНУ ім. І. Франка. Серія Філософські науки. 2022. № 29. С. 56–64.
8. Синиця А. С. Вступ до філософії штучного інтелекту : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 292 с.
9. Філософія науки : підручник / О. П. Дзьобань; ДНУ «Ін-т інформації, безпеки і права Нац. академії прав. наук України». – Київ; Одеса : Фенікс, 2024. – 516 с. : URL: https://ippi.org.ua/sites/default/files/filosofiya_nauki_2024.pdf (дата звернення 25 серпня 2025 р.).
10. Філософія для аспірантів: конспекти. Нова редакція / за ред. А. Синиці. – Львів, 2020. 91 с. : URL: https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/Filosofiia-dlia-aspirantiv-Konspekty.pdf (дата звернення 25 серпня 2025 р.).

Обов’язкова (базова)

1. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролєєв С. Комунікація і культура в ґлобальному світі. Київ : Дух і Літера, 2020. 416 с.
2. Гусєв В. І. Метафізика: проблеми, принципи, поняття : лекційний курс. Київ : Каравела, 2020.
3. Конверський А. Є. Критичне мислення. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 370 с.
4. Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія: підручник. Київ: Лібра, 1999. 488 с.
5. Кемп П. Переосмислення філософії як сили слова. Пер. з англ. А. Карась // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. № 11. С. 7–14. : URL: http://old.filos.lnu.edu.ua/Visnyk/2008_11/1.pdf. (дата звернення 25 серпня 2025 р.).
6. Карась А. Виклики сучасної ґлобалізації і філософія // Людина і суспільство: філософські, психологічні та політологічні виміри. У 3-х книгах. Книга перша. Монографія за ред. чл.-кор. НАН України, проф. Мельника В. П. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. С. 40-183.
7. Кун Т. Структура наукових революцій. IX. Природа і необхідність наукових революцій. : URL: http://litopys.org.ua/kuhn/kuhn10.html (дата звернення 25 серпня 2025 р.).

	8. Мельник В. П. Філософія і наукова раціональність // Людина і суспільство: філософські, психологічні та політологічні виміри. У 3-х книгах. Книга перша. Монографія за ред. чл.-кор. НАН України, проф. Мельника В. П. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. С. 11-40. 9. Найчук А.В., Ганаба С.О. Філософія історії. Кам'янець-Подільський, 2020. : URL: https://politkaf.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/naichuk-a.v.-filosofiia-istorii.-navchalnyj-posibnyk.pdf (дата звернення 25 серпня 2025 р.). 10. Олтрейд Дагого. Нове мислення. Від Айнштейна до штучного інтелекту: наука і технології, що змінили світ / пер. з англ. І. Возняка. Харків : Віват, 2021. 368 с. 11. Пролеєв С., Зимовець Р., Кобець Р. Дискурси у глобальному світі. Дух і літера, 2023. **Допоміжна (додаткова)** 1. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму : сайт URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Anderson_Benedict/Uiavleni_spilnoty.pdf (дата звернення 25 серпня 2025 р.). 2. Бебик В., Куйбіда В.,Мякушко Н. Сталий розвиток і соціальна глобалістика. Київ : Талком, 2022. 255 с. 3. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритости : URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Habermas_Jurgen/Strukturni_peretvorennia_u_sferi_vidkrytosti/ (дата звернення 25 серпня 2025 р.). 4. Гаек Ф. Право, законодавство і свобода. Нове викладення принципів справедливості та політичної економії : URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Haiek_Fridrikh/Pravo_zakonodavstvo_ta_svoboda_Nove_vykladennia_shyrokykh_pryntsypiv_spravedlyvosti_ta_politychnoi_e/ (дата звернення 25 серпня 2025 р.). 5. Гантінґтон С. Захід: унікальність versus універсалізм. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 6. Грінфельд Лія. Типи націоналізму. Націоналізм. Антологія. К. : Смолоскип, 2000. 7. Єрмоленко А. М. Соціальна філософія у структурі соціогуманітарних наук / Анатолій Єрмоленко. Філософська думка. 2020. № 5. С. 6–22 : URL: https://doi.org/10.15407/fd2020.05.006. : URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/19760 (дата звернення 25 серпня 2025 р.). 8. Ділі Джон. Основи семіотики. Друге видання. Пер. з англ. й наук. ред. А. Карася. Львів: Арсенал, 2000. 232с. : URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Deely_John/Osnovy_semiotyky/ 9. Ланюк Євген. Правда, свобода і влада в епоху «постправди»: Мішель Фуко versus Чарльз Тейлор // Людина і суспільство: філософські, психологічні та політологічні виміри. У 3-х книгах. Книга перша. Монографія за ред. чл.-кор. НАН України, проф. Мельника В. П. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. С. 337-366. 10. Рижак Л. Людина в глобально-нестабільному світі: солідарна відповідальність за майбутнє / Л. Рижак // Людина і суспільство. Кол. монографія. Т.1. Переусвідомлення буття людини під впливом глобальних викликів: ідентичність і свобода самовираження. – Львів: ЛНУ, 2022. – С. 126-147 (1 д.а.) 11. Пінкер С. Просвітництво сьогодні. Київ: Наш формат, 2019. С. 544–569; 585–598 (електронна книга). URL: https://drive.google.com/file/d/1KwMWOJ_dI82tC02ot_flO6R4Sr2mMjXz/view (дата звернення 25 серпня 2025 р.)

	12. Сафонік, Лідія. Буттєвість сенсу людського життя. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 350 с. : URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Safonik_Lidiia/Buttievist_sensu_liudskoho_zhyttia/ (дата звернення 25 серпня 2025 р.). 13. Фрідмен Т. Нова система. Лексус і оливкове дерево. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022. **Інформаційні ресурси:** *Українські ресурси* (дата звернення 25 серпня 2025 р.): Філософія історії. Штучний інтелект. Інтереси проти цінностей: URL: https://www.youtube.com/watch?v=8OweB4UZQtY https://dumka.philosophy.ua/index.php/fd"Філософський штурм": http://philosophystorm.org Курс "Філософія" на Prometheus: http://courses.prometheus.org.ua/courses/KPI/PHIL101/2016_T2/about *Міжнародні ресурси* (дата звернення 25 серпня 2025 р.): Stanford Encyclopedia of Philosophy: http://plato.stanford.edu Internet Encyclopedia of Philosophy: https://iep.utm.edu/ Проєкт Гутенберг: https://www.gutenberg.org/ Подкасти: "Філософський барабан": https://hromadske.radio/podcasts/filosofskyy-baraban/page/4 Подкасти NV.ua: https://podcasts.nv.ua/tags/philosophy.html
Обсяг освітньої компоненти та її тривалість	Денна форма навчання кредити – 120 год. (з них: 32 годин лекційних занять, 32 годин семінарських занять), 56 годин самостійної роботи. Заочна форма навчання – 4 кредити – 120 год.(з них: 12 годин лекційних занять), 108 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення навчання здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти буде **знати:** Особливості картезіанського, раціоналістичних та ірраціоналістичних світоглядних та парадигмальних підходів в концептуалізації знань; актуальна проблематика, тенденції розвитку сучасних філософських теорій; головні глобалізаційні виклики, що виникли перед світовою й українською спільнотами; особливості інформаційного суспільства та запити щодо нових потреб інтелектуального та етичного розвитку людини; особливості та проблеми сучасного громадянського, соціального і культурного розвитку, що обумовлені глобалізаційними викликами. **вміти:** Інтегрувати загальнонаукові знання, сучасні філософські методи пізнання та парадигмальні підходи в науково-дослідну роботу. Критично оцінювати світоглядно-концептуальні обґрунтування перспектив людського розвитку з врахуванням їхнього гуманістичного та етичного потенціалу.

	Здатний демонструвати: - інтеграцію теоретичних знань і практичних навичок у науковій діяльності; - критичне мислення та вміння обґрунтовувати власну наукову позицію; - академічну доброчесність та дотримання етичних стандартів у дослідженнях; - здатність до міждисциплінарної співпраці в рамках наук про Землю; - навички самостійної та колективної дослідницької роботи, включно з міжнародною науковою комунікацією. ***Skill soft:*** - Комунікувати професійно у науковій та міждисциплінарній спільноті (українською та англійською). - Ефективно управляти часом та працювати в команді над науковими завданнями. - Використовувати цифрові інструменти для пошуку й аналізу наукової інформації. - Аргументовано відстоювати власну наукову позицію, дотримуючись принципів академічної доброчесності. Освітня компонента передбачає формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти таких загальних (ЗК) та спеціальних (фахових) компетентностей (СК), визначених освітньо-науковою програмою: ЗК4. Здатність розробляти проєкти та управляти ними. ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності. СК3.Здатність застосовувати методи філософського і міджисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій. СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті. СК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері філософії, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.
Форма навчання	Очна (денна, вечірня), заочна
Ключові слова	Світогляд, комунікативна філософія, аналітична філософія, соціальна філософія, соціогуманітарне пізнання, метафізика і онтологія, національна ідея, свобода, сталий розвиток, економіка, право, державотворення.
Теми	Додається у СХЕМІ освітньої компоненти
Підсумковий контроль, форма	Екзамен (комбінований, з представленням ІНДЗ)
Пререквізити	Вивчення освітньої компоненти ґрунтується на успішно засвоєних знаннях з освітніх компонент, достатніх для сприйняття категоріального апарату щодо сучасних тенденцій державотворення, розуміння наукових джерел з предмету, а саме: Історія України, Історія української культури, Соціологія, Основи економічної науки, інформаційні та комунікаційні технології. Успішно засвоєні знання з освітньої компоненти «Філософія» аспірант паралельно використовує під час участі в науковому семінарі.

<table>
<tr><td>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання</td><td>Лекція, евристична бесіда, пояснення.
Інтерактивні методи (робота в малих групах, метод проєктів), методи імітації (конференція, панельна дискусія).
Мультимедійна презентація, ілюстрування, демонстрування, дискусія, розв’язування завдань.
Застосування електронних технологій та графічного дизайну для презентації результатів дослідження (ІНДЗ) - презентація наукових продуктів, виконання індивідуальних завдань.
Використання віртуального навчального середовища Львівського національного університету імені Івана Франка (робота з електронними освітніми ресурсами, з використанням технологій змішаного (дистанційного) навчання, системи електронного навчання Moodle).</td></tr>
<tr><td>Необхідні обладнання</td><td>Проектор, роздаткові матеріали, підключення до мережі Інтернет (універсальні та спеціалізовані інформаційні ресурси та програмні продукти), електронні бібліотечні ресурси, персональний комп’ютер з операційною системою та базовим програмним забезпеченням.</td></tr>
<tr><td>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</td><td>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:
• практичні/самостійні/контрольні заміри, тощо: максимальна кількість балів 50
• іспит: максимальна кількість балів 50 (20 балів за результатами ІНДЗ, 30 балів усна відповідь за білетами).
Система виставлення балів:
Враховуються бали, набрані на поточних заняттях, за самостійну роботу і бали за виконання ІНДЗ. При цьому обов’язково враховуються присутність на заняттях та активність під час семінарів (пропуски занять не допускаються, відсутність на семінарському занятті дорівнює академічній заборгованості). фіксується в журналі оцінкою 0 балів, яка повинна бути ліквідована.
<table>
<tr><th>Види робіт.
Критерії оцінювання знань здобувачів</th><th>Максимальна кількість балів</th></tr>
<tr><td>Критерії оцінювання</td><td>50 балів</td></tr>
<tr><td>Оцінювання здійснюється за рівнем засвоєння теоретичного матеріалу, здатністю аналізувати основні концепції, напрями, проблеми, умінням застосовувати філософську методологію. Враховується повнота та логічність відповідей, наукова аргументація та самостійність висновків.</td><td>25</td></tr>
<tr><td>Оцінювання базується на глибині розуміння сучасних тенденцій розвитку філософії та кола її питань та викликів, здатності критично оцінювати вітчизняні й зарубіжні течії та школи, та їх представників і першоджерела філософських тестів, умінні проводити порівняльний аналіз і формулювати власні висновки. Враховується здатність інтегрувати отримані знання для вирішення практичних і дослідницьких завдань у своїй галузі.</td><td>25</td></tr>
<tr><td colspan="2">1. Самостійна робота здобувачів (СРЗ)
56 год</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

Критерії оцінювання	(30 балів)
Самостійна робота здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому семестровому контролі.	3
2. Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) «Теоретико-методологічна презентація наукового дослідження»	
Критерії оцінювання	**20 балів**
Робота виконана та захищена згідно графіка, з поясненнями та висновками і в повному обсязі	20
робота захищена, але виконана частково, з порушенням термінів або вимог	15
робота не захищена та виконана частково, з порушенням термінів або вимог	10
робота не захищена та виконана з порушення методичних рекомендацій	1
робота не виконана	0
3. Додаткові бали	
Критерії оцінювання	**2 бали**
Нарахування додаткових балів відбувається за написання тез доповідей / участь у діяльності наукової студії / участь у наукових семінарах та круглих столах / участь у заходах неформальної освіти (за отримання сертифікатів про проходження навчання на різних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо)	2
4. Екзамен (комбінована форма)	
Критерії оцінювання	**50 балів**
Кожен екзаменаційний білет складається із завдань двох рівнів складності (комбінована форма).	
1. Перший рівень – ІНДЗ	20
2. Другий рівень – відповіді за білетами	30
Поточний та підсумковий контроль (екзамен)	**РАЗОМ – 100 балів**

Недоброчесними діями є: користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов’язаних з навчанням, списування і плагіат, несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що здобувачі відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу.

Академічна доброчесність: письмові роботи (ІНДЗ) повинні бути їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, становлять, але

	не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Література:** Література, яку здобувачі не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачами виключно в освітніх цілях, та без права її передачі третім особам. Аспіранти заохочуються до використання також іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. **Політика виставлення балів.** Оцінювання проводиться за 100-бальною національною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: оцінка складається із кількості балів нарахованих за виконання самостійних робіт та індивідуальних завдань. Розподіл балів за завданнями представлений в наступному вигляді (бали семестрового контролю – максимально 50 балів): Виступи на семінарських заняттях, участь в дискусіях, обговореннях до 50 балів, з в тому числі враховується самостійна робота та індивідуальні завдання до 26 балів. Додаткові бали за написання тез доповідей, участь у наукових семінарах та круглих столах тощо - 2 бали Екзамен (комбінована форма) - 50 балів Максимальна кількість балів за освітнім компонентом «Філософія» – 100 балів. Підсумковий контроль (екзамен) виставляється в кінці семестру. Враховуються бали участь в семінарських заняттях, самостійну роботу, бали за виконання ІНДЗ і додаткові бали. **Консультації в умовах дистанційного навчання.** У разі дистанційного навчання здобувачеві необхідно щотижня завантажувати виконані завдання у папку спільного доступу в системі TEAMS та/або хмарне сховище OneDrive, GoogleDrive з відкритим доступом, для загального ознайомлення здобувачів, чи/або зауважень, а також для оцінювання виконання завдання викладачем освітньої компоненти. **Політика щодо академічної доброчесності.** Львівський національний університет імені Івана Франка плекає фундаментальні цінності академічної доброчесності: Чесність, Довіра, Справедливість, Повага та Відповідальність. Кожен учасник освітнього процесу в Університеті несе персональну відповідальність за дотримання академічної доброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі аспіранта є підставою для її незарахуванння викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Політика академічної доброчесності є принципово важливою – в Університеті діє «Положення про забезпечення академічної доброчесності у Львівському національному університеті імені Івана Франка», розміщено за покликанням: https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/reg_academic_virtue.pdf. У кожному сумнівному випадку, де здобувач невпевнений щодо доброчесного використання наукових матеріалів, необхідно проконсультуватись щонайменше з одним викладачем. **Політика щодо відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік, карантин, воєнні дії) навчання може відбуватись в онлайн форматі. Здобувачі зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених освітньою компонентою. **Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.**

Питання до екзамену	1. Атеїстичний варіант екзистенціалізму. Людська екзистенція як «больова точка» філософії та літератури ХХ ст. А. Камю. Ж.-П.Сартра. 2. Види, рівні і форми пізнання. Роль інтуїції у пізнанні. 3. Виклики перед українською філософією сьогодення. Проблема формування нової системи вартостей. 4. Віртуалізація та перспективи розвитку науки в ХХІ ст. 5. Герменевтика як методологія гуманітарного пізнання. 6. Глобалізація як цивілізаційний феномен. Глобальні проблеми людства як виклик перед сучасною філософією. 7. Дискурсивні особливості постмодерністського «стану духу». 8. Духовна сутність людини у концепції М. Шелера. 9. Історична міфологія ХХ ст. Міфи і архетипи історії. 10. Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія. 11. Історія як предмет філософського пізнання. Проблеми філософії історії в соціологічній концепції М.Вебера та Ґ.Зімеля. 12. Класична, модерна та постмодерна парадигми філософування. 13. Консервативні концепції суспільного розвитку: П. Куліш, В. Липинський; 14. Ліберально-націоналістичні концепції в Україні: Т. Зіньківський, М, Міхновський, Д. Донцов. 15. Лінгвістичний поворот у філософії: його витоки та трансформація. 16. Локально-культурологічний підхід до інтерпретації цивілізації. С. Гантінґтон. 17. Людина в інтерпретації неопсихоаналізу. К. Юнґ. Е. Берн. 18. Методи емпіричного та теоретичного рівнів пізнання. 19. Методологія розвитку науки як зміни науково-дослідницьких програм І. Лакатоша. 20. Мова, ментальність, штучний інтелект. Мова як спосіб соціальної комунікації, мислення й розуміння. 21. Натуралістична інтерпретація людини в бігевіоризмі, соціобіології та класичному психоаналізі. 22. Нація в структурі суспільства. Проблема націоналізму. 23. Нелінійна некумулятивна модель науки Т. Куна. Поняття наукової парадигми. 24. Основні підходи до розуміння і визначення філософії. Епістемний та софійний тип філософування 25. Основні підходи до тлумачення культури в новітній філософії: натуралізм, соціологізм, аксіологізм, семіотика. 26. Особливості розвитку філософії в Україні в радянську добу. Філософія та ідеологія: проблема співвідношення. 27. Перспективи культурно-цивілізаційного поступу. Українська культура: перспектива розвитку чи асиміляції? 28. Поняття аналітичної філософії. 29. Поняття громадянського суспільства, його структура та проблеми становлення в Україні 30. Поняття методу, стилю та методології наукового пізнання. 31. Поняття світогляду. Філософія як теоретична форма світогляду.

	32. Постмодерністське розуміння свободи у науковій, мистецькій та соціальній рефлексії. 33. Предмет соціальної філософії. Некласична парадигма розуміння соціальних процесів. 34. Предмет філософії та його історична еволюція. 35. Принципи проліферації та неспівмірності постнекласичної науки. П. Фоєрабенд. 36. Римський клуб: глобальне прогнозування розвитку людства. 37. Риси класичної науки. Лінійно-кумулятивна модель класичної науки. 38. Риси некласичної науки. Лінійно-некумулятивна модель розвитку. Некумулятивна модель розвитку науки К. Попера. 39. Синергетика як методологія постнекласичної науки. 40. Смисл історії та її мета. Філософія історія К.Ясперса. 41. Соціальна та історична міфотворчість. Соціальні міфи ХХ ст. 42. Соціальні концепції в Україні: М. Драгоманов, І. Франко; 43. Специфіка філософського розуміння людини. Соціально-субстанційна концепція людини. Проблема відчуженого існування людини. 44. Сталий розвиток як ідея гідного життя людини. Імперативи сталого розвитку. 45. Структура філософського знання. 46. Структуралізм як метод соціогуманітарного пізнання. 47. Сутність людини як іманентна суперечність буття в гуманістичному психоаналізі Е. Фрома. 48. Феноменологічна інтерпретації мислення і свідомості. Поняття феноменологічної редукції та інтенціональності свідомості. 49. Феноменологічний метод у філософії та науці: соціологія, психологія, філософія релігії. 50. Філософія в контексті культури. Культура та особливості національного світобачення. 51. Філософія і наука. Науковий статус філософії. Філософські та наукові методи. 52. Філософія і політика. Роль філософії в концептуальному обґрунтуванні політики. 53. Філософія історії ХХ столітті: О. Шпенґлер, А Тойнбі. К. Попер. 54. Філософія Карла Ясперса у контексті духовної ситуації двадцятого століття. Концепція "осьового часу". 55. Філософія М. Гайдеґґера: питання про сенс буття і питання про істину. 56. Філософські аспекти штучного інтелекту 57. Функціональні особливості мови з погляду семіотики. Мова як комунікативна і моделювальна системи. 58. Функціонально-ціннісна інтерпретація людини у філософії Ф.Ніцше. 59. Християнська філософія історії. Основні напрямки християнської філософії історії в ХХ ст.
Опитування	Анкету-оцінку, з метою оцінювання якості курсу, буде надано по завершенню курсу

СХЕМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Тижд./ дата	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття, лекція, дискусія, групова робота)	Матеріали	Література *** Ресурси в інтернеті	Завдання, год. (на самостійне опрацювання та індивідуальні завдання)	Термін виконання
1-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Тема 1. Філософія перед сучасними викликами.** Головні ідеї та принципи переусвідомлення класичної й зокрема картезіанської філософської парадигми, яке відбувається під впливом «лінгвістичного повороту», семіотики, практичної філософії, інформаційного суспільства та сучасної когнітивної науки. Визначення ключових викликів перед сучасною філософією в контексті дискусії, висвітленої на 22 та 23 Світових конгресах філософії в 2008 та 2013роках. Семіотичне підґрунтя сучасного філософського дискурсу. Філософія перед загрозами нігілізму та цинічного розуму (деструкції раціонального дискурсу).	***лекція – 4 години***	Кемп П. Переосмислення філософії як сили слова. Пер. з англ. А. Карась // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки.Львів, № 11. С. 7–14. // Режим доступу http://old.filos.lnu.edu.ua/Visnyk/2008_11/1.pdf.	Олтрейд Дагого. Нове мислення. Від Айнштейна до штучного інтелекту: наука і технології, що змінили світ / пер. з англ. І. Возняка. Харків : Віват, 2021. 368 с. Дахній А. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст.: навч. Посібник / А. Дахній – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – 488с. Рижак Л. В. Філософія : підручник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022.. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролєєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. К.: Дух і Літера, 2020. 416 с.	Чим відрізняється філософське знання від наукового на рівні предмету, методу, способів аргументації? Прокоментуйте визначення філософії за ЮНЕСКО: «Філософія – це наука (у широкому значенні слова), яка торкається універсальних проблем людського буття та існування, і вчить людину критично мислити»	2-й навчальний тиждень 4 год
2-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Філософія в системі теоретичного знання.** Основні підходи до визначення філософії: світоглядний, предметний, етимологічний, аксіологічний, семіотичний. Епістемний та софійний типи філософування. Предмет філософії та його історична еволюція. Класична, модерна та постмодерна парадигми філософування. Специфіка філософського знання та його структура (онтологія, гносеологія,	***семінарське заняття – 4 години*** Панельна дискусія	Після філософії: кінець чи трансформація? – К.: Четверта хвиля, 431 с.	Рижак Л. В. Філософія : підручник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022.. Слотердайк П. Критика цинічного розуму. – К.: тандем, 2002. – 544 с. Карась А. Реальність у класичній і некласичній епістемології та її переусвідомлення / А. Карась // Вісник Львівського національного університету. Філософські науки. Випуск № 10, 2007. – С. 41-53.	Які актуальні проблеми розвитку людства вимагають філософського осмислення? Які функції філософії найбільш затребувані у сучасному світі?	4 год

	аксіологія). Глобальні проблеми людства як виклик перед сучасною філософією. Функції філософії					
3-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Тема 2. Філософія XX ст. Комунікативний поворот.** Закономірності розвитку західної філософії у XX сторіччі, передовсім у її «континентальному» варіанті. Розглядаються ті течії, напрями і вчення, які виявляють комунікативну переорієнтацію мислення – діалогічна філософія, екзистенціалізм, філософська герменевтика, комунікативна теорія. Незважаючи на всі відмінності між ними, їх об'єднує наголос на вагомості інтерсуб'єктивних відносин у ситуації плюралістичних суспільств глобалізаційної епохи. Водночас у лекції підкреслюється і актуалізація проблематики Іншого.	***лекція – 2 години***	Дахній А. Людське існування в горизонті смерті: рефлексія екзистенційного мислення https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/filos/article/view/12832	Дахній А. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст.: навч. Посібник / А. Дахній – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – 488с. Пінкер С. Просвітництво сьогодні. Київ: Наш формат, 2019. С. 544–569; 585–598 (електронна книга). URL: https://drive.google.com/file/d/1KwMWOJ_dI82tC02ot_flO6R4Sr2mMjXz/view	В чому виявляється філософсько-антропологічна особливість комунікаційної філософії та філософії діалогу. Яке пов'язання поміж розумінням комунікації в педагогічних дисциплінах та філософії? Особливості діалогу в філософії та педагогічній майстерності.	3-й навчальний тиждень 2 год
3-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Філософія, світогляд і культура. Філософія як рефлексія духовності в культурі.** Соціальна та історична міфотворчість. Соціальні міфи XX т. Філософія в контексті культури. Культура та особливості національного світобачення. Філософія як рефлексія духовності в культурі.	***семінарське заняття – 2 години*** Семінар-дискусія		Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Ескіз української міфології. К.: Обереги, 2003. 144 с. Карась А. Мітологія як горизонт розуміння та її естетичне і соціально-політичне проявлення. Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. 2019. № 22. С. 14–33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_philos_2019_22_4 Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу (від давнини до сучасності). Київ : Темпора, 379 с.	У чому полягають особливості міфологічного світосприймання і мислення? Які особливості міфологічного світосприйняття дійсності у XX столітті? Чим соціальна міфотворчість відрізняється від історичної? Яким є становище релігії у сучасному світі? Чи може науково-технічний прогрес з часом витіснити релігію?	4-й навчальний тиждень 2 год
4-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Тема 3. Аналітична філософія. Лінгвістичний поворот.** Аналітична філософія є одним з провідних напрямів сучасної філософської думки у світі, який особливу увагу приділяє вивченню мови і її стосунку до свідомості, а також проблемам референції, істини, смислу і значення. Як філософська традиція з понад столітньою історією вона орієнтована на науку, емпіричні факти й пошук істиннісних знань. Щоб	***лекція – 2 години***		Synytsia A. S. Reception of I. Kant's Logico-Epistemological Ideas in Analytic Philosophy. Modern Philosophy in the Context of Intercultural Communication: collective monograph / Z. M. Atamaniuk, Ye. R. Borinshtein, N. P. Hapon, Yu. A. Dobrolyubska, etc. Lviv – Toruń: Liha-Pres, P. 157–174. DOI: https://doi.org/10.36059/978-966-397-173-5/157-174.	У чому сутність лінгвістичного повороту у філософії? Як визначається референція, істина, смисл та значення у лінгвістичній філософії	

	зрозуміти специфіку аналітичної філософії, з'ясуємо передумови її становлення, специфіку і перспективи розвитку й дамо відповідь на запитання, яке значення в її поступі займає лінгвістичний поворот, що й став характерною особливістю філософування у наш час.		Synysia A. Pragmatization of Narrative in Wittgenstein's Later Philosophy: A Modern Perspective. Organon F. 2022. Vol. 29, No. 3. P. 327–347	Синиця А. Особливості осмислення людини в сучасній аналітичній філософії. юдина і суспільство: філософські, психологічні та політологічні виміри. В 3 кн. Кн. 1. Переусвідомлення буття людини під впливом глобальних викликів: ідентичність і свобода самовираження : монографія / за ред. чл.-кор. НАН України, д-ра філос. наук, проф. В. П. Мельника ; [Мельник В. П.; Карась А. Ф., Дахній А. Й.]. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. С. 300–319. Синиця А. С. Вступ до філософії штучного інтелекту : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 292 с.		
4-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Проблема людини у філософії XX ст.: екзистенційний та субстанційний підходи** Специфіка філософського розуміння людини. Поняття природи, істотності та існування людини. Соціально-субстанційна концепція людини в марксизмі. Проблема відчуженого існування людини. Атеїстичний варіант екзистенціалізму. Людська екзистенція як «больова точка» філософії та літератури XX ст. А. Камю. Ж.-П.Сартра. Натуралістична інтерпретація людини в бігевіоризмі, соціобіології та класичному психоаналізі. Людина в інтерпретації неопсихоаналізу. К. Юнґ. Е. Берн.	***семінарське заняття – 2 години*** Семінар-обговорення	Камю А. Міф про Сізіфа. / Пер. з франц. О. Жупанський, С. 4-52, 87-95 // Режим доступу file:///C:/Users/Iryna/Downloads/kamju_mif_pro_sizifa.pdf	Дахній А. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст.: навч. Посібник / А. Дахній – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – 488с. Лепп І.Християнська філософія екзистенції. Пер. з франц. – Київ, 2004. Рижак Л. В. Філософія : підручник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022.	Що таке "екзистенція" у новітній семантиці даного поняття? Як співвідносяться між собою "екзистенція" та "есенція"? Чи є екзистенціалізм антиметафізичною течією у філософії? Відповідь обґрунтуйте. Чому екзистенціалісти говорять про трагізм життя? Розкрийте зміст поняття свободи в екзистенціалізмі, спираючись на філософію Ж.-П.Сартра. В якому сенсі людська екзистенція є невичерпною?	5-й навчальний тиждень 2 год
5-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Тема 4.Метафізика і онтологія: питання онтологічних первоначал.** Предмет метафізики. Походження терміна «метафізика»: бібліотекарська випадковість чи позначення суті. Визначення метафізики. Типологія метафізики. Питання розмежування метафізики та онтології. Порівняльний аналіз проблематики, категоріальної структури традиційної метафізики та метафізики як онтології XX сторіччя. Гайдегерівський аналіз головних онтологічних тенденцій у історії філософії. Екзистенціальна аналітика Dasein. Час, часовість, темпоральність. Істинісний характер буття. Гайдегерівська онтологія після "повороту". Метафізичний поворот у аналітичній філософії. Метафізика Ж. Делеза. Ризоматичність буття	***лекція – 2 години***	Гайдегер, Мартін. Буття в околі речей // Возняк Т. Тексти та переклади. С. 106–121 https://chtyvo.org.ua/authors/Heidegger_Martin/Buttia_v_okoli_rechei/	Європейський словник філософії :лексикон неперекладностей. Том перший. С. 101–147. Сафонік Л. Буттєвість сенсу людського життя : монографія / Л. Сафонік. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 350 с. Ґумбрехт Г.У. Продукування присутності. Що значення не може передати. Пер. з англ. Харків: IST Publishing, 2020. 192 с. Гайдегер, Мартін. Про мислення, буття та нудьгу : https://kmbs.ua/ua/article/martin-heidegger	Які існують позиції щодо походження метафізики? Які можна виокремити типи метафізики. У чому їх схожість та відмінність? Чим відмінні класичний та некласичний підходи до розуміння проблеми буття? Як Ви розумієте вислів Ж.-П. Сартра «Людина несе тягар буття на своїх плечах»? Який зміст поняття «фундаментальна онтологія» у М. Гайдегера? Як М. Гайдегер тлумачить поняття «екзистенційна аналітика» Dasein? У чому суть метафізичного повороту у аналітичній філософії? Що таке «ризома» у розумінні Ж. Делеза?	

	Місце метафізики й онтології в системі сучасного філософського знання. Спекулятивний реалізм та об'єктно-орієнтована онтологія.			Аристотель. Метафізика. Київ: Темпора, 2022. 848 с. Петрушенко, Віктор. Чому – метафізика? (до питання про причини та наслідки метафізичного ренесансу в сучасній філософії) : Режим доступу: http://vlp.com.ua/files/01_50.pdf	Чи має метафізика перспективи свого розвитку у сучасному світі? Який вплив має об'єктно-орієнтована онтологія на мистецтво, літературу та медіа-теорії? У чому суть антропоцентризм та об'єктоцентризму? Про які етичні наслідки говорить об'єктно-орієнтована онтологія?	6-й навчальний тиждень 4 год
5-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Філософська антропологія: Функціональні концепції сутності людини**. Людина як істота, що проблематизує саму себе. Проблема "Я – Інший" як осереддя антропологічної рефлексії. Функціонально-ціннісна інтерпретація людини у філософії Ф.Ніцше. Духовна сутність людини у концепції М. Шелера. Ексцентрична сутність людини у філософії Г. Плеснера. Сутність людини як іманентна суперечність буття в гуманістичному психоаналізі Е. Фрома.	***семінарське заняття – 2 години*** Семінар-дискусія	Шелер М. Сутність моральної особистості // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. С. 10-31 // Режим доступу http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/sheler. html	Рижак Л. Людина в глобально-нестабільному світі: солідарна відповідальність за майбутнє / Л. Рижак // Людина і суспільство. Кол. монографія. Т.1. Переусвідомлення буття людини під впливом глобальних викликів: ідентичність і свобода самовираження. – Львів: ЛНУ, 2022. – С. 126-147 (1 д.а.)	Які дискурсивні практики лежать в основі розрізнення понять особи і особистості? Чому важливо розрізняти і не сплутувати екзистенціальні і історичні дихотомії? Чому важлива гармонійна єдність вписування і виокремлення? Які можете запропонувати характеристики неповноцінності особи через ерозію елементів(прикмет) її повноти?	
6-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Тема 5. Методологія соціогуманітарного пізнання.** Наукове знання та його специфіка (орієнтація на отримання нового знання, наявність визнаних процедур отримання та перевірки нових знань, системна організація). Буденне, наукове, поза наукове, ненаукове знання. Наука як система знань, що історично змінюються. Емпіричне знання: специфіка та форми. Методи емпіричного пізнання: спостереження та експеримент. Теоретичне знання: специфіка та форми. Проблема, ідея, гіпотеза, теорія. Структура та функції (систематизація, пояснення, передбачення, практичне застосування) наукової теорії. Структура	***лекція – 2 години***	Ґадамер Г.-Ґ. Істина і метод. Герменевтика I : Основи філософської герменевтики / [пер. з нім. О. Мокровольський]. – К. : Юніверс, 2000. – Т. І. – С. 332–352	Олтрейд Дагого. Нове мислення. Від Айнштейна до штучного інтелекту: наука і технології, що змінили світ / пер. з англ. І. Возняка. Харків : Віват, 2021. 368 с. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія. К. : Дух і Літера, с. 15–28. URL: http://library.lol/ main/9B4C5AC52B23EAEF66E0 C0048555A221 Данильян О., Дзьобань О. Методологія наукових досліджень : підручник. Режим доступу: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf	Які головні риси феноменологічного методу і в яких науках він найчастіше застосовується? У чому суть структуралізму як методу соціогуманітарного пізнання? Які етапи еволюції структуралізму?	

	наукового пояснення. Реалізм, інструменталізм, редукціонізм. Види наукових теорій. Співвідношення філософського, наукового та соціального пізнання та їх взаємодія.					
6-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Соціальна філософія: некласичні інтерпретації суспільства** Предмет соціальної філософії. Некласична парадигми розуміння соціальних процесів. Суспільний прогрес. Формаційний підхід. Відкрите суспільство, демократія і тоталітаризм у трактуванні К. Попера. Інтерпретація суспільного поступу в філософії Х. Ортеґи-і-Гасета. Соціально-філософські ідеї лібералізму.	***семінарське заняття – 2 години*** Оксфордські дебати	Ортега-і-Гасет Х. Бунт мас // Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. К.: Основи, 1994. – С. 15–139.	Бойченко М. І. Соціальна філософія : підручник.К. : ВПЦ "Київський університет", 2020. 624 с. Меясу, Кантен. Після скінченності. Нарис про необхідність контингентності. Львів: Контур, 2024. 195 с. Ланюк Євген. Правда, свобода і влада в епоху «постправди»: Мішель Фуко versus Чарльз Тейлор // Людина і суспільство: філософські, психологічні та політологічні виміри. У 3-х книгах. Книга перша. Монографія за ред. чл.-кор. НАН України, проф. Мельника В. П. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. С. 337-366.	Чим соціальна філософія відрізняється від філософії? Які структурні елементи суспільноекономічної формації та взаємозв'язки між ними, за К. Марксом? У чому відмінність між відкритим і закритим суспільством, за К. Попером? Особливості бунту мас на початку XX ст., за Х. Ортеґою-і-Ґасетом?	7-й навчальний тиждень 4 год
7-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Тема 6. Моделі розвитку науки.** Процес розвитку наукового знання від класичного до некласичного і постнекласичного; знайомить із емпіричними та теоретичними методами наукового пізнання; розкриває специфіку емпіричного та теоретичного рівня функціонування науки. Знання з цієї теми слугує розумінню двох рівнів функціонування як гуманітарних, так і спеціальних правничих дисциплін та їхньої специфіки щодо об'єктів і методів дослідження	***лекція – 2 години***	Лакатош І. Історія науки та її раціональні реконструкції // Психологія і суспільство. Тернопіль – С. 13-23. // Режим доступу http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/6495/1/%D0%9B%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%BE	Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO / за науковою редакцією В. П. Мельника та А. С. Синиці. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 568 с. Мельник Володимир. Філософія науки: знання, техніка, людина : монографія / Володимир Мельник. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. – 884 с. Мельник В. П. Філософія і наукова раціональність // Людина і суспільство: філософські, психологічні та політологічні виміри. У 3-х книгах. Книга перша. Монографія за ред. чл.-кор. НАН України, проф. Мельника В. П. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. С. 11-40.	В чому відмінність кумулятивної моделі наукових досліджень від некумулятивної моделі розвитку? Яка структура науководослідницьких програм, за І. Лакатошем? Що таке парадигма? Яка її роль у наукових дослідженнях, за Т. Куном?	

			%D1%88%20%D0%8 6..pdf			
7-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Громадянське суспільство як здійснення свободи**. Поняття громадянського суспільства, його структура та проблеми становлення в Україні Філософія і політика. Роль філософії в концептуальному обґрунтуванні політики. Соціальні спільності людей та співвідношення їх інтересів у суспільному розвитку. Нація в структурі суспільства. Проблема націоналізму.	***семінарське заняття – 2 години*** Семінар-обговорення	Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму.	Карась А. Виклики сучасної ґлобалізації і філософія // Людина і суспільство: філософські, психологічні таполітологічні виміри. У 3-х книгах. Книга перша. Монографія за ред. чл.-кор. НАН України, проф. Мельника В. П. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. С. 40-183.	Який зміст поняття «громадянське суспільство» і з чим пов'язані проблеми його становлення в Україні? Поясніть походження тоталітаризму і демократії у XX ст. Які Ви знаєте концепції походження та розвитку нації?	8-й навчальний тиждень 2 год
8-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Тема 7. Соціальна філософія та її проблеми.** Аргументується відмінність між науками про державу і суспільство та соціальною філософією, специфікою її цілісного розуміння суспільства; розкривається виникненням і конституюванням соціології як самостійної науки; розглядаються субстанційний та структурно-функціональний підходи до розуміння природи суспільства та його функціонування.	***лекція – 2 години***	Єрмоленко А. М. Соціальна філософія у структурі соціогуманітарних наук / Анатолій Єрмоленко. Філософська думка. 2020. № 5. С. 6–22 : URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/19760	Karas, A. Civil Feelings as the Civilizational Capital. Modern Philosophy in the Context of Intercultural Communication: collective monograph.Lviv-Toruń:Liha-Pres. P.73-106. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритости : URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Habermas_Jurgen/Strukturni_peretvorennia_u_sferi_vidkrytosti/ Соціальна відповідальність як основна цінність інституціалізації сучасного суспільства. Київ : Наукова думка, 2016. 302, [1] с.	Відкрите суспільство, демократія і тоталітаризм у трактуванні К. Попера. Інтерпретація суспільного поступу в філософії Х. Ортеґи-і-Ґасета. Католицька соціальна філософія Ж.Марітена та П. Теяра де Шардена. Соціально-філософські ідеї лібералізму.	
8-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Філософія історії XX ст.. Методологія дослідження.** Нелінійне тлумачення історичного процесу в морфології історії О.Шпенглера, Некласична цивілізаційна концепція історії А.Тойнбі. Філософія історія К.Ясперса. Концепція "осьового часу". "Кінець" історії Ф. Фукуями. Українська історіософія: М. Драгоманов, М. Грушевський, І. Франко та Д. Донцов. Основні риси європейської та американської філософії історії другої пол. XX ст. (Г. Вайт, Ф.Анкерсміт).	***семінарське заняття – 2 години***	Тойнбі А.Дж. Дослідження історії. К., 1995.Т.1. С. 14-58.	Гантінґтон С. Захід: унікальність versus універсалізм. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022. Найчук А.В., Ганаба С.О. Філософія історії. Кам'янець-Подільський, 2020. : URL: https://politkaf.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/naichuk-a.v.-filosofiia-istorii.-navchalnyj-posibnyk.pdf	В чому суть нелінійного тлумачення історичного процесу у морфології історії О. Шпенглера? В чому відмінність між розуміння історії Шпенглером та Тойнбі? У чому суть матеріалістичного розуміння історії? Які є проблеми створення єдиної концептуальної картини всесвітньої історії? Що означає поняття "кумулятивний розвиток історії"? Як розуміти твердження К. Ясперса, що	

					“історія – це шлях до надісторичного”?	
9-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Тема 8. Філософська антропологія та проблеми людини.** Загальні характеристики антропології із здійснення логічно-смислового переходу до розгляду метаморфоз антропоцентризму і оприявлення засад само ідентифікації сучасної людини як особи.	***лекція – 4 години***	Шелер М. Сутність моральної особистості // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. С. 10-31 // Режим доступу http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/sheler. html	Дахній А. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст.: навч. Посібник / А. Дахній – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – 488с.	У чому специфіка функціонального підходу до розуміння людини? У чому полягає суть тоталізуючи систем у поглядах на людину як особу? Які дискурсивні практики лежать в основі розрізнення понять особи і особистості?	10-й навчальний тиждень 2 год
10-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Онтологія як вчення про межові засади буття** Особливості філософського осмислення буття. Критична онтологія М. Гартмана. Християнсько-еволюційна онтологія П. Тейяра де Шардена. Фундаментальна онтологія М. Гайдеґера. Феноменологічна онтологія Ж.-П. Сартра.	***семінарське заняття – 2 години***	Гайдеґер М. Буття у околі речей // Режим доступуhttp://www.ji.lviv.ua/jilibrary/Vozniak/text-iperekl/kn3-heid2.htm	Сартр Ж.-П. Буття і ніщо. Нарис феноменологічної онтології / Ж.-П. Сартр. – К. : Основи, 2001. – 854 с. Сафонік Л. Буттєвість сенсу людського життя : монографія / Л. Сафонік. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, Рижак Л. Філософія: підручник. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – Розд. 6; Розд. 7.	Які шари реального буття виокремив Н. Гартман? У чому специфіка шарів реального буття, за Н. Гарманом? Які етапи еволюції універсуму, за П. Тейяром де Шарденом? Що таке “ноосфера”? Які передумови становлення ноосфери, за В. Вернадським? У чому суть некласичної онтології М. Гайдеґера? Як М. Гайдеґер тлумачить поняття «екзистенційна аналітика» Dasein?	
10-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Філософія у XX ст.: лінгвістична та аналітична перспективи філософування** Лінгвістичний поворот у філософії: його витоки та трансформація. Мова як знакове і структурне опосередкування між людиною і буттям: від семіології Ф. де Сосюра і семіотики Ч. С. Пірса до постмодерністських студій. Функціональні особливості мови з погляду семіотики. Мова як комунікативна і моделювальна системи. Мова, ментальність, штучний інтелект.	***семінарське заняття – 2 години*** Семінар-дискусія	Антологія сучасної аналітичної філософії, або жук залишає коробку / За ред. А. Синиці. – Л.: Літопис, 2014. – 374 с. С. 9-25; 25-37; (Дж. Серль: 225-257; Д. Деннет: 276-	Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. Підручник. – С.: Гумбольдтіанство: 34-48; О. Потебня: 195-204; Ф де Сосюр: 60-65; Н. Хомський: 80-87. Дерріда Ж. Структура, знак і гра в дискурсі гуманітарних наук // Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. – С. 457- 478.	У чому сутність лінгвістичного повороту у філософії? Яка природа лінгвістичного знаку за Ф. де Сосюром? У чому відмінність між моделями знаків Сосюра і Пірса? Що вивчає філософія свідомості та когнітивна наука? Яку роль відіграє мова у формуванні колоніального наративу? Хто з філософів стоїть біля початків	

	Мова як спосіб соціальної комунікації, мислення й розуміння. Мова і влада. Мова у колоніальному середовищі: «наратив і соціальний простір» (Е. Саїд). Сучасна аналітична філософія та когнітивна наука (Дж. Серл, Д. Деннет, Д.Челмерс).		297; Д. Чалмерс: 297-337).		аналітичної філософії? Які головні розробляє сучасна когнітивна наука? Запропонуйте характеристики головних принципів концепції «втіленого розуму».	11-й навчальний тиждень 4 год
11-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Тема 9. Ідентичність і центрованість буття як проблема українства.** Центральна теза лекції – для українців питання ідентичности не переставало бути актуальним упродовж усієї історії нації. Підвалиною ідентичности скрізь і завжди виявлялася центрованість буття як структуроване цілісне її існування. У лекції акцентовано на мірі структурованости та цілісности (центрованости) буття нації у визначальні періоди її історичного становлення.	***лекція – 2 години***	Франко І. Поза межами можливого // Зібрання творів: У 50 т. – К: Наукова думка, 1986. – Т.45. – С. 276–285.	Скринник З.Е. Українська ідентичність як історичний проєкт: мобілізація на тлі смертельної загрози // Людина і суспільство: філософські, психологічні та політологічні виміри. В 3 кн. Кн. Переусвідомлення буття людини під впливом глобальних викликів: ідентичність і свобода самовираження // монографія за ред. чл.-кор. НАН України, д-ра філос. наук, проф. В. П. Мельника ; [Мельник В. П.; Карась А. Ф., Дахній А. Й.]. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. – 502 с.	Які чинники формування етнічної самосвідомості українців? Який суспільний ідеал обстоював І. Франко? Чи тотожні поняття “суспільний ідеал” і “національний ідеал”?	
11-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Методологія соціогуманітарного пізнання**. Герменевтика як методологія гуманітарного пізнання. Класична герменевтика та її принципи. Ф. Шляєрмахер. Історична герменевтика В. Дільтая. Філософська герменевтика та її специфіка М. Гайдеґер. Головні ідеї філософської герменевтики Г.-Ґ. Ґадамера: поняття дієво-історичної свідомості, герменевтичного досвіду, гри як моделі розуміння. Феноменологічний метод у філософії та науці: соціологія, психологія, філософія релігії. Структуралізм як метод соціогуманітарного пізнання.	***семінарське заняття – 2 години***	Ярошовець В. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму. К. : Знання України, 2004. 214 с.	~~Вандельфельс Бернхард Вступ до~~ феноменології. – К. : Альтерпрес, 2002. – 176 с. – (Сучасна гуманітарна бібліотека). Ґадамер Г.-Ґ. Істина і метод. Герменевтика I : Основи філософської герменевтики / [пер. з нім. О. Мокровольський]. – К. : Юніверс, 2000. – Т. I. – С. 332–352. Енциклопедія постмодернізму. К. : Основи, 2003. – 503 с. Ліотар Ж.-Ф. Ситуація постмодерну // Філос. і соціол. думка, 1995. – № 5-6. – С. 15-38. Фуко М. Що таке автор? Антологія світової літературно-критичної думки XX століття. Львів, 1996. – С. 442-457.	Як В. Дільтай обґрунтовував правомірність гуманітарних наук? Які риси філософської герменевтики сформулював Г.-Ґ. Ґадамер? Які головні риси феноменологічного методу і в яких науках він найчастіше застосовується? У чому суть структуралізму як методу соціогуманітарного пізнання? Які етапи еволюції структуралізму?	12-й навчальний тиждень 4 год
12-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Тема 10. Філософія постмодернізму**. Ознайомлення з актуальним станом методологічної рефлексії над явищем постмодернізму в історії науки, філософії, культури, соціальності, художньої творчості та аналізу його теоретичних і практичних вимірів в контексті сучасної	***лекція – 2 години***	Возняк Т. Зауваги на тему постмодерну як цивілізаційної кризи (до моделі циклічного розвитку	Рижак Л. В. Філософія : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 650 с.	Як слід розуміти семіотичну природа постмодерної дискурсивності? Яким є «статус знання» у філософських та цивілізаційних контекстах Премодерну, Модерну та	

	міждисциплінарної рефлексії та парадигмі (пост)некласичного знання.		європейської цивілізації) // Ї. – 2000. – ч. 19. – С. 219 –224.	Пролеєв С., Зимовець Р., Кобець Р. Дискурси у глобальному світі. Дух і літера, 2023	Постмодерну? Свобода дискурсивних практик: між раціоналізмом та релятивізмом. Яких рис набуває свобода у постмодерністському тлумаченні? Які головні аргументи критиків постмодерністської «ситуації»?	
12-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Ситуація постмодернізму в сучасній філософії** Постмодернізм як поняття, настанова і практика: підходи до розуміння. Поняття «постмодерну», «постмодерності», «постмодернізму» в гуманітарно-філософській термінології. Джерела постмодерністського розуміння свободи у науковій, мистецькій та соціальній рефлексії. Дискурсивні особливості постмодерністського «стану духу» (полілог, диссенс, плюралізм, ризоматичність). Головні постаті європейського та американського постмодерного дискурсу: Ж.-Ф. Ліотар, Ж. Деріда, М. Фуко, Р. Рорті, Ю. Крістева. Постмодернізм і Україна у призмі актуальних дискусій та культурній соціальності.	***семінарське заняття – 2 години*** Семінар-панельна дискусія	В.В. Лях, О.М. Йосипенко, Я.В. Любивий та ін. Соціокультурні та теоретичні засади філософії постмодерну	Ланюк Євген. Правда, свобода і влада в епоху «постправди»: Мішель Фуко versus Чарльз Тейлор // Людина і суспільство: філософські, психологічні та політологічні виміри. У 3-х книгах. Книга перша. Монографія за ред. чл.-кор. НАН України, проф. Мельника В. П. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. С. 337-366.	В чому полягає субстанційна актуальність змістів «сучасності»? Міждисциплінарна відкритість: за і проти. Відповідь аргументуйте. Назвіть типологізаційні орієнтири постмодерністських підходів. Як слід розуміти семіотичну природа постмодерної дискурсивності? Яким є «статус знання» у філософських та цивілізаційних контекстах Премодерну, Модерну та Постмодерну? Свобода дискурсивних практик: між раціоналізмом та релятивізмом. Яких рис набуває свобода у постмодерністському тлумаченні? Які головні аргументи критиків постмодерністської «ситуації»?	14-й навчальний тиждень 2 год
13-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Тема 11. Філософія свободи і громадянське суспільство**. Вивчити ґенезу ідеї і практики громадянського суспільства крізь призму філософії свободи; з'ясувати особливості концепту індивідуальної свободи і трансформацію соціальних уявлень про неї в контексті західноєвропейського цивілізаційного	***лекція – 4 години***	Карась А. Інтерпретація громадянського суспільства в XX ст. // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. –	Карась А. Ф. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях та некласичних інтерпретаціях. Монографія. – Київ-Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2003 – 520с. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритости. – Львів, 2000. Грінфельд Лія. Типи націоналізму // Націоналізм. Антологія. –	Який зміст поняття «громадянське суспільство» і з чим пов'язані проблеми його становлення в Україні? Поясніть походження тоталітаризму і демократії у XX ст. Які Ви знаєте концепції	

	розвитку. Визначити ключові філософські ідеї і концепти, що обумовили дискурсивний і теоретичний вплив на формування громадянського суспільства. Критично дослідити і засвоїти філософську спадщину щодо виникнення найвагоміших концепцій свободи упродовж інтелектуального і цивілізаційного розвитку, обґрунтувати поняття громадянської ідентичності в аспекті уявлень про національну легітимність та її цивілізаційне обмеження		Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – С. 382-405.	К.: Смолоскип,2000. – С. 688-70. Карась А. Цивілізаційний проект розгортання громадянської ідентичності в контексті “утіленого розуму” / А. Карась // Філософія фінансової цивілізації : зб. наук. пр. ; відп. секретар З. Е. Скринник. – К. : УБС НБУ, С. 70–93.	походження та розвитку нації?	
14-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Методологія природничо-наукового пізнання. Моделі розвитку науки: класична, некласична, постнекласична Риси класичної науки** Лінійно-кумулятивна модель класичної науки. Матеріалістична діалектика як методологія класичної науки та її межі. Риси некласичноїнауки. Лінійно-некумулятивна модель розвитку. Плюралізм моделей наукових досліджень. К. Попер. І. Лакатош, Нелінійна некумулятивна модель постнекласичної науки. Т. Кун. Синергетика як методологія постнекласичної науки. Принципи проліферації та неспівмірності постнекласичної науки. П. Фоєрабенд. Віртуалізація та перспективи.	***семінарське заняття – 4 години***	Кайку М. Візії: як наука змінить XXI сторіччя	Мельник Володимир. Філософія науки: знання, техніка, людина : монографія / Володимир Мельник. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. – 884 с. Предмет та призначення філософії у смислотворенні людського буття : підручник / Авторський колектив: М. Скринник, Л. Рижак, Л. Фльорко, З. Скринник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2025. 650 с.Рижак Л. Філософія: підручник. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – Розд. 11.	Які критерії класичної науки, за О. Контом? Які критерії некласичної науки, за Ґ. Башляром? В чому відмінність кумулятивної моделі наукових досліджень від некумулятивної моделі розвитку? Яка структура науково-дослідницьких програм, за І. Лакатошем? Що таке парадигма? Яка її роль у наукових дослідженнях, за Т. Куном? Охарактеризуйте методологічні принципи постнекласичної науки, за П. Фоєрабендом? У чому суть віртуалізації науки? Які критерії віртуальної науки?	16-й навчальний тиждень 4 год
15-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Тема 12. Глобалізація та перспективи сталого розвитк**у. Інтеграційні тенденції та глобалізаційні виміри буття людства. Етапи глобалізаційної інтеграції: колонізація, європеїзація та американізація. Феномен Європи та європейської людини. Д. де Ружмон. Стратегія інтеграції Європи. Принципи федералізації Європи. Ознаки нового “світоладу” та чинники його конституювання. Б. Гаврилишин. Україна	***лекція – 4 години***	Глобальна віртуалізація освіти: виклики національній ідентичності / Л. Рижак // Вісник ЛНУ. Серія філософські науки, 2011. – Вип. 14. – С. 42-49. Фрідмен Т.	Рижак Л. Філософія: підручник. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022.	Які, на Вашу думку, перспективи цивілізаційного розвитку України? Які глобальні екологічні проблеми людства? Які мегаризики породжені науково-технічним прогресом? Які головні ідеї гуманістичного маніфесту А. Печеї? Чому ідея сталого розвитку визнана стратегією	

	в контексті європейського вибору. Науково-технічний прогрес і тенденції глобалізації. Поняття “глобалізації”. Р. Робертсон, У. Бек, З. Бауман, Т. Фрідмен. Філософія глобалізація. Ліберальні засади глобалізації. Основні риси глобалізації. Концепції поміркованої та радикальної глобалізації. Вади глобалізації та її альтернативи: антиглобалізм та альтерглобалізм.		Нова система. Лексус і оливкове дерево // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2022. – С. 509-525.		сучасної глобалізації? Які імперативи становлять суть концепції сталого розвитку? Охарактеризуйте глобальні сценарії сталого розвитку.	
16-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Культура і цивілізація: філософський аналіз** Основні підходи до тлумачення культури в новітній філософії: натуралізм, соціологізм, аксіологізм, семіотика. Глобально-технократичний підхід до інтерпретації цивілізації. Е. Тофлер. Локально-культурологічний підхід до інтерпретації цивілізації. С. Гантінґтон. Перспективи культурно-цивілізаційного поступу. Українська культура: перспектива розвитку чи асиміляції?	***семінарське заняття – 2 години*** Семінар-дискусія	Гантінґтон С. Захід: унікальність versus універсалізм // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022	Олтрейд Дагого. Нове мислення. Від Айнштейна до штучного інтелекту: наука і технології, що змінили світ / пер. з англ. І. Возняка. Харків : Віват, 2021. 368 с.	Який зміст вкладає О. Шпенґлер у поняття «цивілізація»? Чому, на його думку, цивілізація неминуче веде до «присмерку культури»? Яка особливість аксіологічної інтерпретації культури? Яка основна ідея символічної концепції культури Е. Касірера? У чому суть локально культурологічного розуміння цивілізації? Назвіть основні риси західної цивілізації за С. Гантінґтоном. Які, на Вашу думку, перспективи цивілізаційного розвитку України?	
16-й навчальний тиждень (згідно розкладу)	**Глобалізація та перспективи сталого розвитку людства** Основні підходи до тлумачення культури в новітній філософії: натуралізм, соціологізм, аксіологізм, семіотика. Глобально-технократичний підхід до інтерпретації цивілізації. Е. Тофлер. Локально-культурологічний підхід до інтерпретації цивілізації. С. Гантінґтон. Перспективи культурно-цивілізаційного поступу. Українська культура: перспектива розвитку чи асиміляції?	***семінарське заняття – 2 години*** Проблемно-пошуковий семінар	Фрідмен Т. Нова система. Лексус і оливкове дерево // Рижак Л. Філософія як рефлексія духу : хрестоматія. – Львів: Видавничий центр ЛНУ	Рижак Л. Філософія сталого розвитку людства : навчально-методичний посібник. – Львів: Видавництво Львівського університету ім. І. Франка, 2023. – 516 с	Які головні риси глобалізації за Т. Фрідменом? З якими глобальними проблемами людство ввійшло у XXI століття? Які глобальні екологічні проблеми людства? Які мега ризики породжені науково-технічним прогресом? Які головні ідеї гуманістичного маніфесту А. Печеї?	

			імені Івана Франка, 2022.	. Прудіус А.І. Філософські концепції як інструмент формування цінності бренду підприємства. : URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://economics.net.ua/ejopu/2025/No1/104.pdf	Які імперативи становлять суть концепції сталого розвитку? Охарактеризуйте глобальні сценарії сталого розвитку.	